

SA EXAM PAPERS

YOUR LEADING PAST YEAR EXAM PAPER
PORTAL

Visit SA Exam Papers

www.saexampapers.co.za

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2018

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 7.

DITAELO LE TSHEDIMOSSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le PEDI.

KAROLO A: Tlhamo (50)

KAROLO B: Ditlhangwa tsa tirisano (2 x 25) (50)

ELA TLHOKO: O tshwanetse go araba dipotso di le PEDI go tswa mo KAROLONG YA B.

2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo go KAROLO YA A le di le PEDI go tswa mo go KAROLO YA B.
3. Kwala ka puo e o tlhatlhobiwang ka yona.
4. Simolola KAROLO NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. O tshwanetse go rulaganya (sk. letlhomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo/mmapa wa dikakanyo/dintlhakgolo, jj), runa (tseleganya) o be o tlotlhe tiro ya gago diphoso. Thulaganyo e tshwanetse go tlhagelela PELE ga tlhamo.
6. Ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha se supuwe jalo ka botlalo. O gakololwa go thala mola go kgabaganya ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:
KAROLO YA A: Metsotso e le 80
KAROLO YA B: Metsotso e le (2 x 35) 70
8. Nomora dikarabo ka nepagalo go latela thulaganyo ya dinomoro e e dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.
9. O se ka wa tsenyeletsa setlhogo fa o bala mafoko.
10. Kwala ka mokwalo o o buisegang le ka mopeleto o o kannweng ke Lekgotla la Bosetšhaba la Puo ya Setswana.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400–450 ka NNGWE FELA ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso kana lenaneopaakanyo, go tthagisa setlhangwa sa ntlha le go se runa pele o kwala sa bofelo.

- 1.1 Botshelo, maloba le gompieno. [50]
- 1.2 Ke ne ka swa ka setshego. [50]
- 1.3 Gaaboboi ga go lelwe. [50]
- 1.4 Go ima ga morutwana wa marematlou ke poelomorago. [50]
- 1.5 Bomme ba tshwenyegela boitekanelo go feta borre. Dumela kgotsa o ganetse tthagiso e. [50]
- 1.6 Fa nka tlhomiwa go nna rratoropo kgotsa mmatoropo mo kgweding e le esi fela. [50]
- 1.7 Ditshwantsho tse di tllhagelelang mo ditsebeng tsa 3 le 4 di ka tsosa maikutlo kgotsa tsibogo e e rileng. Tlhopha setshwantsho se le SENGWE, mme o kwale tlhamo ka ga sona. Neela tlhamo ya gago setlhogo se se maleba. Nomora potso ya gago go nna 1.7.1 KGOTSA 1.7.2.

ELA TLHOKO: Diteng tsa tlhamo ya gago di tshwanetse go nyalana le setshwantsho se o se tlhophileng.

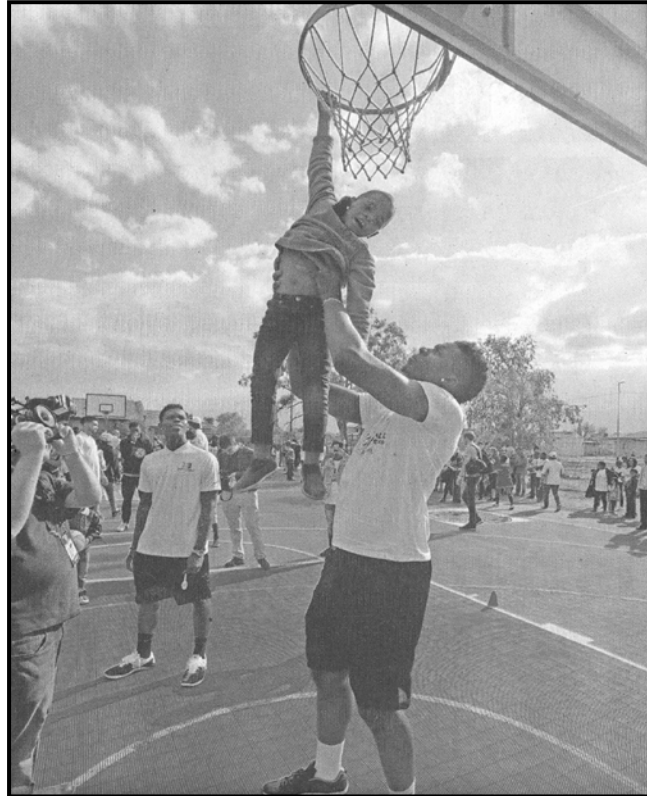
1.7.1

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[50]

1.7.2

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba dipotso di le PEDI mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180–200 (diteng fela). O gakololwa go runa le go tlotlha sethangwa sa gago diphoso.

2.1 LEKWALO LA BOTSALANO

O tsenetse dithuto tsa malatsi a boikhutso kgatllhanong le maikutlo a ga mogoloo yo o neng a bona e le tshenyoye ya nako. Batsadi ba gago ba ne ba dumelana le wena, mme ba go ema nokeng. Ba kwalele lekwalo o ba lebogetse le go ba bolelela ka fa di go thusitseng ka gona go ipaakanyetsa ditlhatlhobo tsa makgaolagang.

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[25]

2.2 LEKWALO LA SEMMUSO LA KOPO

Tshireletsego mo dikolong ke tlhobaboroko. Kwalela Tonakgolo ya Lefapha la Tshireletso lekwalo o mo kope go dira lenaneo la dikgakololo tsa tshireletso ya barutwana le barutabana mo dikolong.

[Se nopotswe go tswa mo, *The New Age*, 20 Tlhakole 2018]

[25]

2.3 PUO

Monongwaga re keteka moletlo wa ngwagakgolo wa botsalo jwa Mogaka Rolihlahla Mandela. O laleditswe go neelana ka puo e e ikaegileng ka ga nngwe ya dinopolo tsa gagwe e e reng: 'Batho ba bašwa ba tshwanetse go tsaya maikarabelo a go netefatsa gore ba amogela thuto e e kwa godimo gore ba kgone go re emela sentle jaaka baeteledipele ba isago.' Kwala puo e o tlaa neelanang ka yona.

[25]**2.4 TSA BOTSHELO JWA MOSWI**

Tsala ya gago e tlhokafetse mo kotsing ya sejanaga e e diragetseng fa lo ne lo le mo loetong go ya toropong. Kwala tsa botshelo jwa moswi jo bo tlaa buisiwang kwa tirelong ya phitlho.
(O gakololwa go kwala ka ga moswi e seng motshedi.)

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[25]**2.5 MMUISANO**

Mo phaposiborutelong ya serutwa sa Setswana go ne go rutiwa ka ga mmuisano, mme o ne o ikaegile ka ga seemo sa dipolotiki mo nageng ya lona. Setlhogo sa lona se ne se re: 'A mme lekoko le le busang le santse le kitlane jaaka fa le ne le simolola go busa?' Kwala mmuisano o o nnileng teng magareng ga ditlhopha tse di neng di buisana mo phaposiborutelong.

[25]

2.6 PEGELO

O nnile le seabe mo dikgaisanong tsa dingangisano tsa dikolo ka ga 'Ipabalelotsele' mo ngwageng o. Kwala pegelo ka fa di tsamaileng ka gona.

[Se nopotswe go tswa mo, *Sunday Times*, 19 Mopitlwe 2017]

[25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B:
PALOGOTLHE YA TLHATHOBO:

50
100